



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 176/2017-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. mája 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudcu Milana Ľalíka a sudkyne Marianny Mochnáčovej prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Róbertom Dupkalom, advokátska kancelária Consilior Iuris, s. r. o., Radlinského 51, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava V č. k. 7 C 312/2007-592 z 9. decembra 2016 v spojení s uznesením č. k. 7 C 312/2007-577 z 3. októbra 2016 s návrhom na odklad jeho vykonateľnosti a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti [REDACTED] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. februára 2017 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou sa domáhal vyslovenia porušenia v záhlaví označených základných práv tam uvedenými rozhodnutiami Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“),

ich následného zrušenia a vrátenia veci okresnému súdu na ďalšie konanie. Ďalej sa domáhal priznania finančného zadostučinenia v sume 20 000 € a náhrady trov konania; zároveň žiadal vydať dočasné opatrenie vo forme odkladu vykonateľnosti napadnutého uznesenia, pretože v súvislosti s priznanou sumou 18 048,95 € sa už začala exekúcia na Okresnom súde Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Er 1215/2016.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že smeruje proti nákladovému výroku (v sume 18 048,95 €) uznesenia okresného súdu z 3. októbra 2016, ktorý vydala vyššia súdna úradníčka po právoplatne ukončenom spore o neplatnosť zmlúv týkajúcich sa prevodu nehnuteľností v neprospech sťažovateľa; jeho odvolanie sudkyňa konečným uznesením z 9. decembra 2016 zamietla. Vyššia súdna úradníčka dospela k záveru, že pre priznanie náhrady trov právneho zastúpenia je potrebné vychádzať z hodnoty predmetných nehnuteľností, teda tarifnej odmeny podľa § 10 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a nie podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, aj keď žaloba o určenie neplatnosti zmlúv o prevode nehnuteľností bola zamietnutá pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na takomto určení.

3. Ústavný súd najskôr posúdil splnenie procesných podmienok konania a dospel k záveru, že ide o ústavnú sťažnosť podanú včas oprávneným sťažovateľom, ktorý bol účastníkom konania, v ktorom boli vydané rozhodnutia napadnuté sťažnosťou, na prejednanie ktorej je ústavný súd príslušný. Sťažovateľ riadne zastúpený advokátom totiž vyčerpal všetky zákonné prostriedky na ochranu svojich základných práv.

4. Z týchto dôvodov ústavný súd uznesením z 29. marca 2017 sťažnosť prijal na ďalšie konanie [§ 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] a zároveň odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia podľa § 52 ods. 2 zákona o ústavnom súde až do vydania právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

5. O trovách konania rozhodol okresný súd podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku na základe kritéria úspechu vo veci. Vyšiel pritom z toho, že sťažovateľ nemal procesný úspech v konaní o určenie neplatnosti zmlúv o prevode nehnuteľností, ktorých cena bola ustálená na sumu 272 187,29 €, preto bol povinný uhradiť protistrane trovy konania vo výške 18 048,95 €, ktorá zodpovedala odmene vypočítanej z hodnoty nehnuteľností podľa ustanovenia § 9 ods. 1 v spojení s § 10 ods. 2 vyhlášky a počtu úkonov právnej služby, ktoré jej advokát vo veci vykonal.

6. Sťažovateľ namietal, že hoci okresný súd v napadnutom uznesení poukazoval na „*viacero náleзов ÚS*“, neuviedol ani jeden konkrétny, ktorý by riešil otázku určenia výšky odmeny pre právneho zástupcu v prípadoch určenia neplatnosti právnych úkonov takým spôsobom, ktorý ustálil okresný súd. Práve naopak, podľa neho existuje celý rad rozhodnutí najvyššieho súdu (sp. zn. 5 M Cdo 9/2010, 2 M Cdo 8/2009, 3 Obo 53/2009), ale aj ústavného súdu (sp. zn. I. ÚS 119/2012, III. ÚS 476/2013, IV. ÚS 107/2012), ktoré obdobnú otázku riešili iným spôsobom, a to použitím tarifnej odmeny podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

7. Ak ústavná sťažnosť smeruje proti rozhodnutiu vydanému v súdnom konaní, nie je samo osebe významné, či je namietaná jeho vecná nesprávnosť. Ústavný súd nie je súčasťou všeobecných súdov a nie je ani povolaný na inštančný prieskum ich rozhodnutí. Jeho právomoc je založená výlučne na prieskum z hľadiska dodržiavania ústavnoprávnych princípov, t. j. či v konaní (rozhodnutím v ňom vydanom) neboli dotknuté predpismi ústavného poriadku chránené práva alebo slobody jeho účastníka a či konanie bolo vedené v súlade s ústavnými princípmi.

8. Výnimkou, ktorá by mohla viesť ku kasačnému nálezu ústavného súdu, sú situácie flagrantného ignorovania príslušnej kogentnej normy alebo zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov právneho výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, resp. použitie výkladu, ktorému chýba zmysluplné odôvodnenie, a predstavuje tak interpretačnú a aplikačnú svojvôľu. Ide teda buď o situácie, v ktorých ústavný súd sleduje, či vo veci aplikovaná právna norma sledujúca určitý ústavne chránený účel z pohľadu proporcionality nadobudla opodstatnene prednosť pred inou normou jednoduchého práva

sledujúcou dosiahnutie iného ústavne chráneného účelu, alebo o situáciu, kedy sa ponúka niekoľko interpretačných alternatív normy a všeobecný súd vybral tú „nesprávnu“.

9. Podľa § 9 ods. 1 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci alebo práva. Podľa § 10 ods. 2 vyhlášky ak nie je ustanovené inak, považuje sa za tarifnú hodnotu výška peňažného plnenia alebo cena veci alebo práva, ktorých sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby. Podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

10. Ústavný súd v náleze sp. zn. I. ÚS 56/2017 vyslovil právny názor, že ak Civilný sporový poriadok vylučuje uplatnenie opravného prostriedku proti rozhodnutiu okresného súdu o trovách konania, bolo by proti logike pripustiť, aby jeho prieskum bol automaticky presunutý do roviny ústavného súdnictva. Opodstatnenosť sťažnosti podľa čl. 127 ústavy v takejto veci prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého konania, čo sa v tejto veci nestalo. V ďalšom náleze sp. zn. I. ÚS 119/2012 ústavný súd totiž uviedol, že pokiaľ je vec, právo alebo plnenie, ktoré je predmetom súdneho sporu, peniazmi oceníteľné, potom sa táto suma považuje za základ pre tarifnú odmenu advokáta, a to aj vo veciach určenia vlastníckeho práva. Explicitná kogentná úprava § 9 ods. 1 vyhlášky vylučuje použitie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Možno teda z uvedeného vyvodiť, že pokiaľ je vec alebo plnenie, ktoré je predmetom daného právneho úkonu, peniazmi oceníteľné, potom sa táto hodnota považuje za základ pre určenie tarifnej odmeny advokáta, tak ako sa to stalo aj v prejednávanej veci.

11. S ohľadom na skutočnosť, že citovaný právny predpis rozlišuje situácie, kedy je predmet právneho úkonu, o ktorého platnosti je vedené súdne konanie, peniazmi oceníteľný, a kedy nie je, potom nie je možné vychádzať z názoru sťažovateľa, že vždy, keď je predmet konania určenie neplatnosti zmluvy, nemožno tento predmet peniazmi oceniť. Je teda potrebné v každom konkrétnom prípade skúmať, či možno predmet právneho úkonu (t. j. plnenie) oceniť a v závislosti na tom stanoviť aj výšku náhrady trov konania. Predmetom daného konania (neplatnosť prevodnej zmluvy) bola vec nehnuteľná,

ktorá je peniazmi ocniteľná, v dôsledku čoho nebolo možné vychádzať z tarifnej hodnoty podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky tak, ako to žiadal sťažovateľ.

Ak súd rozhodne o neplatnosti právneho úkonu, okresný úrad vyznačí stav pred týmto právnym úkonom [§ 34 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)]; preto tento druh žaloby je svojím spôsobom žalobou o určenie vlastníckeho práva, ktorého predmet je vždy ocniteľný peniazmi.

12. Okresný súd preto nerozhodol v rozpore s právnym názorom vyjadreným v už citovanom náleze ústavného súdu, keď vychádzal z hodnoty nehnuteľností, ktoré boli predmetom sporu. Námietky sťažovateľa boli preto v tejto súvislosti celkom nedôvodné. Ústavnému súdu nezostalo než len konštatovať, že okresný súd rešpektoval kogentnú právnu normu, preto sa nemohol dopustiť ústavou zakázanej svojvôle, a tým aj porušenia ústavnou zaručených práv, ktoré sťažovateľ označil v sťažnosti.

13. Navyše, trovy konania plnia dve významné funkcie, a to preventívnu a sankčnú. Prístup k súdnemu konaniu bez nutnosti akýchkoľvek výdajov so sebou nesie riziko jeho zneužívania (zbytočné či svojvoľné súdenie, tzv. sudičstvo). Proti takým prístupom by mala právna úprava trov konania pôsobiť preventívne; účastník konania, ktorý svojím protiprávnym konaním zapríčinil, že druhá strana musí brániť svoje práva v súdnom konaní, zásadne poniesie sankciu v podobe povinnosti nahradiť trovy konania, ktoré jej takto vznikli pri procesnej obrane. Aj táto stránka veci bola okresným súdom správne posudzovaná.

14. Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosti sťažovateľa nevyhovel (§ 56 ods. 1 a contrario zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. mája 2017